వ్యర్థజీవి

"అటు చూస్తున్నావా –ఆ బతుక్కి అర్థమేమైనా ఉందంటావా?" అడిగాడు బుల్లి రాజకీయవేత్త.

"ఎవరి గురించి నువ్వు మాట్లాడేది? నేను చూస్తున్నది ఆ అందమైన అమ్మాయిని" అన్నాడు అభ్యుదయ కవి.

"ఈ వయసులో నీకిందే రోగం? మీ ఆవిడకి చెప్పానంటే మూడు రోజులు నీకు మరింక తిండి పెట్టదు,"

"బాబ్బాబు, అంత పని చేయకు! అయినా కవుల దృష్టి వేరులే. నేనా అమ్మాయిని నీలా ఒళ్ళంతా చూస్తున్నాననుకున్నావా? ఆమెలో దాగున్న కవిత్వాన్ని చూస్తున్నాను."

"నీ అభ్యుదయం మండినట్టే ఉంది. నువ్వు భావ కవిత్వంలో ఎప్పుడు పడ్డావ్?"

"భావకవిత్వం, అభ్యుదయ కవిత్వం అనేవి కవి కల్పించుకునే నిబంధనలు. కవి హృదయానికా నిబంధనలేం లేవు. కవితా వస్తువేది కనిపించినా అది ఆవేశపూరితమవుతుంది. కవి కంటే కవి హృదయం గొప్పది."

"ఆహా! ఏం చెప్పొచ్చావ్! నేను మాట్లాడేది నీ కవితా వస్తువును గురించి కాదు, సమాజానికి ఎందుకూ పనికిరాని ఒక వస్తువు గురించి."

"ఎవరా వస్తువు? ఏమా కథ?"

"అక్కడ పాత పత్రికలు అమ్మజూపుతున్నాడే, ఆ తిరుమలయ్యని చూడు. నా చిన్నప్పట్నుంచీ వాణ్ణి చూస్తున్నాను. అదే అవతారం చిరిగిన చొక్కా, నలిగిన పాంటు. మాసిన గడ్డం, చిక్కిన మొహం, వెళ్లు కొచ్చిన దవళ్ళు, ఆకలి చూపులు."

"ఆపవోయ్ పొలిటీషియనూ, ఆపు, కవిని నా కంటే నువ్వే వాణ్ణి బాగా వర్ణిస్తున్నావే!"

"వాణ్ణి చూస్తుంటే మరి నాకు నువ్వు చెప్పిన కవి హృదయం లాంటిదేదో పొంగుతోంది. నీకున్నంత భాష నాకూ ఉండి ఉంటే, వాణ్ణి అభిశంసిస్తూ పెద్ద కవిత రాసిపడేసుండేవాణ్ణి."

"అవునవును. వాణ్ణి నేనూ చిన్నప్పట్నుంచీ చూస్తున్నాను. మనకంటే నాలుగైదేళ్ళ పెద్దవాడు. మనం వీధి బళ్లో చదువుకుంటున్న రోజుల్లో వాడు నిశ్శబ్దంగా కిటికీ చాటుకొచ్చి నిలబడేవాడు. ఎందుకో తెలీదు, అందరూ వాణ్ణి దొంగనేవారు. అయితే వాడు దొంగతనం చేయగా నేనెప్పుడూ చూళ్ళేదు."

"వాడి మొహానికి దొంగతనం కూడానా! వట్టి పిరికిగొడ్డు. మాస్టారు కాస్త వాకిట్లోంచి తల బయటపెట్టి చూస్తే చాలు, అక్కణ్ణించి లగెత్తేవాడు."

"అందుకేనేమో వాణ్ణి దొంగనేవారు. మొత్తానికి దొంగ కాడు. ఇంతకీ వాడి గొడవెందుకెత్తావ్?"

"ఇలా ఇక్కణ్ణుంచి చూస్తుంటే ఎందుకో వాడి జీవిత చరిత్రంతా కళ్ళముందు కదిలింది. దాంతో వాడి బతుక్కి అర్థమేమైనా ఉందా అని ప్రశ్న వేసుకోవాల్సి వచ్చింది."

"నీకు వాడి జీవిత చరిత్ర తెలుసా?"

"నీకు తెలీదా?"

"వాడికెవరూ లేరని మాత్రం తెలుసు."

"మీ కవుల్తో వచ్చే ఇబ్బంది ఇదే. ఎప్పుడూ ఆకాశంలో ఉంటారు. అదే మా రాజకీయ నాయకుల్ని చూడు. ఎవడెవడి బతుకంతా మాకు వేళ్లమీదే గుర్తుంటుంది."

"వివాదం లేపకు, వాడి గురించి చెప్పు."

రాజకీయవేత్త చెప్పనారంభించాడు.

"తిరుమలయ్య తిండి లోటు లేని కాస్త మంచి కుటుంబంలోనే పుట్టాడు. అయితే అతని కర్మ ఏమిటో కాని అయిదారేళ్ల వాడయేసరికే దిక్కులేని వాడయ్యాడు. అప్పటినుంచీ పొట్ట పోసుకోవడానికి వాడికి ఒకటే వృత్తి – పాత పత్రికలు అమ్ముకునే వృత్తి. చుట్టుపక్కల ఊళ్లకు వెళ్లి ఇల్లిల్లూ తిరిగి అమ్ముతాడు. అన్నిరకాల పత్రికలూ వాటిలో ఉంటాయి. సినిమా పిచ్చి కుర్రాళ్ళు పావలా, అర్ధరూపాయీ పెట్టి అట్టమీది హీరో కోసమో, హీరోయిన్ కోసమో ఓ పత్రిక కొంటారు. నడివయసు మగరాయుళ్లు కొంతమంది వాటిలో దిగంబర సుందరీమణులెవరైనా ఉన్నారేమో వెతికి కొంటారు. పెళ్ళికాని ఆడపిల్లలు బ్యూటీ టిప్స్ కోసం, పెళ్ళయిన ఆడవాళ్లు కొత్త వంటకాల కోసం కొంటారు. అలా గడుస్తోంది అతని బతుకు."

రాజకీయవేత్త ఆ కథంతా చెప్పి, "నేను లోకంలో ఎందరెందర్నో చూశాను. ఇంత వ్యర్థజీవిని మాత్రం ఎక్కడా చూళ్లేదు. చివరికి అడుక్కుతినేవాడు కూడా భార్యకోసమో, పిల్లల కోసమో ఏవో తిప్పలు పడుతుంటాడు. వీడికి పెళ్లాం పిల్లలు లేరు. లోకంలో

అసలెవరూ లేరు. వీడి పొట్ట వీడిది – అంతే. సమాజంలో మరెవరికీ వీడివల్ల గురివింద గింజంత ప్రయోజనం లేదు. వీడు బతికి అనవసరం," అన్నాడు.

కవి ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నావ్?" అన్నాడు రాజకీయవేత్త.

"మరేం లేదు. వీడి గురించి ప్రస్తావన వచ్చింది గనక ఇప్పుడు నాకూ అనుమానం వస్తోంది. లోకంలో నిజంగా బతుక్కి ఏదైనా అర్థం ఉన్నవాళ్లు ఎంతమంది?"

"ఎంతమందైనా అసలే అర్థంలేని వాడు వీడొక్కడే."

"అంతు నిక్కచ్చిగా చెబుతున్నావ్ – ఒక పిచ్చివాణ్ణి చూపుతాను. వాడి బతుక్కి ఏ అర్థం ఉందంటావ్?"

"అది వాడి చేతుల్లో లేదు. కాబట్టి వాడు నిర్దోషి."

"సరే, ఒకళ్ల గురించి మనం మాట్లాడేటప్పుడు మన గురించి కూడా అనుకోవాలి కదా! మన బతుక్కి అర్థం ఏముందంటావ్?"

"ప్రశ్న వేశావ్ కాబట్టి జవాబు కూడా నువ్వే ముందు చెప్పు. నీ బతుక్కే అర్థం ఉందని నువ్వనుకుంటున్నావ్?"

"నేను కవిత్వంతో లోకాన్ని జాగృతం చేస్తున్నాను."

"నేను ప్రజాసేవ చేస్తున్నాను."

"అమ్మయ్య! అయితే మన జీవితాలకు ఎంతో కొంత అర్థం ఉందన్నమాట!"

"కాబట్టి లోకంలో అందరికంటే వ్యర్థజీవి తిరుమలయ్య."

"నువ్వంటుంటే నాకూ అలాగే అనిపిస్తోంది."

"అనిపించడం ఏమిటి? అక్షరాలా నిజం."

"అలా కాదు. వాడు నిజంగా వ్యర్థజీవి అని ముందు రుజువు చేసుకోవాలి. ఆ తర్వాత వ్యర్థ జీవి మీద నువ్వన్నట్టు కవిత రాయాలి."

"కవిత రాస్తే సరిపోదు. వాడిమీద కథ రాయాలి."

"పోనీ కథే అనుకుందాం. అయితే మనం ఈ రోజునుంచీ వాణ్ణి గమనించాలి."

"మామూలుగా గమనించడం కాదు, జాగ్రత్తగా గమనించాలి."

"ఇటే వస్తున్నాడు ఆ ప్రశ్న వాణ్ణే అడుగుదామా?"

"అడుగు అడుగు."

ఆ మాట పూర్తి చేస్తుండగానే తిరుమలయ్య అక్కడికి రానే వచ్చాడు.

"పత్రిక కొంటారా బాబూ!"

ఎందుకో తెలీదు. వాడికి మనుషుల్ని చూస్తే బెదురు. ఎవర్తో మాట్లాడినా బెదుర్తూ బెదుర్తూ మాట్లాడుతాడు.

"అది సరేగాని తిరుమలయ్యా! ఇందాకేమిటి అక్కడెవర్తోనో చాలాసేపు మాట్లాడుతుండిపోయావ్?" పలకరింపుగా అన్నాడు రాజకీయం.

"ఫర్వాలేదు చెప్పవయ్యా."

"ఏం లేదు బాబూ."

"అరె, చెప్పవయ్యా అంటే!"

వాడు గుటకలు మింగాడు.

"మరేం లేదు బాబూ! నేనేం మాట్లాడలేదు. పత్రిక్కొంటానని చెప్పి ఆయనే చాలాసేపు బొమ్మలు తిరగేస్తుండి పోయాడు."

"కొన్నాడా?"

"ఏదీ, లేదు బాబూ."

"అయ్యో పాపం!" కవి హృదయంతో సానుభూతి వెలిబుచ్చాడు కవి.

ఆ సానుభూతితో వాడికి కొంత ధైర్యం చిక్కింది.

"కొందరెప్పుడంతే బాబూ. పత్రిక కొనరేం చెయ్యరు. ఊరికే బొమ్మలు చూసి సతాయించి చంపుతారు. ఇంకొందరైతే మంచి అమ్మాయి బొమ్మ కనిపించిందంటే చింపేసుకుంటారు. పైసా ఇవ్వరు."

వ్యర్థజీవుల లిస్టులోకి ఇంకొందర్ని చేర్చవచ్చేమోనని సాలోచనగా మొహం పెట్టాడు రాజకీయం.

"వాళ్ల పాపాన వాళ్లే పోతార్లే తిరుమలయ్యా! ఇప్పుడు మాకో ప్రశ్న వచ్చింది. సరిగ్గా సమాధానం చెబుతావా?" అన్నాడు అభ్యుదయం.

వాడు అనుమానంగా చూశాడు.

"అడగండి బాబూ!" అన్నాడు బెదుర్తూనే.

"మనిషిగా పుట్టినవాడి బతుక్కి ఏదైనా అర్థం ఉండాలా?"

తిరుమలయ్య అవునన్లేదు, కాదన్లేదు. ఊరికే వెర్రి మొహం వేసుకుని నిలబడ్డాడు.

"మా బతుక్కి ఏదైనా అర్థం ఉందా, లేదా అని మేమిందాక ఓ చిన్న ప్రశ్న వేసుకున్నాం. ఏదో కొంత అర్థం ఉందనే నిర్ణయానికొచ్చాం. ఇప్పుడదే ప్రశ్న నిన్నడగాలని అనుకుంటున్నాం. నువ్వు చెప్పు. నీ బతుక్కి ఏదైనా అర్థం ఉందని నీకనిపిస్తోందా? అనిపిస్తే దాచకుండా చెప్పు."

ఆ వెర్రి మొహం చూసి తన ప్రశ్న వాడికర్థం కాలేదేమో అనుకున్నాడు కవి. అయితే వాడికా ప్రశ్న అర్థం కావడమే కాదు, ఇందాక వాడి మొహంలో కనిపించిన అనుమానం, బెదురు కూడా లేకుండా పోయాయి. అయితే వాటి స్థానంలో ఒకరకమైన ఉదాసీనత వాడి మొహంలో అలుముకుంది.

"ఈ పాడు బతుక్కి అర్థం కూడానా బాబూ! పాత పత్రికలమ్మి ఈ బతుకు కొంతకాలం గడుస్తుంది. ఆ తర్వాత ఈ జీవుడు కాస్తా పోతాడు. అంతే బాబూ ఈ బతుక్కి అర్థం! అంతకంటే మరేం లేదు," అంటూ అక్కణ్ణించి పోబోయాడు.

నా అభిప్రాయమే వాడి అభిప్రాయం చూశావా అన్నట్టు సాభిప్రాయంగా కొంతా, సగర్వంగా కొంతా చూశాడు రాజకీయం.

అభ్యుదయానికి ఊరికే అలా వాణ్ణి పంపించేయాలనిపించలేదు.

"తిరుమలయ్యా! అలా వెళ్ళిపోతావేమయ్యా? ఇలారా, ఏవో పత్రికలున్నాయన్నావు కదా!" అంటూ వెనక్కి పిలిచాడు.

ఆ మాట వింటూనే వాడి మొహం వికసించింది.

ఆత్రంగా ముందు కొచ్చి, "కొంటారా బాబూ, ఇందండి," అన్నాడు.

వాటిలో కవికి పనికొచ్చేపాటి పత్రిక ఒక్కటీ లేదు. అయినా ఓ పత్రిక ఎంచుకుని "ఎంత?" అన్నాడు.

"రూపాయి బాబూ" అన్నాడు వాడు బెదుర్తూ.

"వార్నీ! తిరుమలయ్యా! నీ అసాధ్యం కూలా! ఎంత తెలివైనవాడివి! పైకంత వెర్రి పీనుగులా కనిపిస్తావ్! నలిగి మాసిపోయిన ఈ చచ్చు పత్రిక రూపాయంటావా?" అన్నాడు రాజకీయం.

తిరుమలయ్య బెదిరిపోయాడు.

"పోనీ, అర్ధ రూపాయివ్వండి బాబూ!"

కవి నవ్వి, "ఇంద రూపాయి," అంటూ వాడి చేతిలో ఓ రూపాయి కాసు పెట్టి పంపించాడు.

బెదురు చూపుల్తో వెనక్కి చూసుకుంటూ చూసుకుంటూ వెళ్ళాడు తిరుమలయ్య.

"ఎందుకు వాడికి రూపాయిచ్చావ్?" అన్నాడు రాజకీయం.

"ఇవ్వాలనిపించింది. బతుకు మీద వాడన్నాడే ఆ మాట – ఎంత చక్కగా అన్నాడు!"

"అదిగో, అదే మీ కవుల్తో వచ్చిన ఇబ్బంది. ఇంకేం? వాడి మీద కథో, కవితో రాసిపడెయ్."

"వాణ్ణి సరిగ్గా గమనించకుండానే?"

"ఇంకేం గమనిస్తావ్? వ్యర్థజీవినని వాడే ఒప్పుకున్నాడు".

"అలా కాదు, గమనించాలనుకుంటున్నాం, గమనిద్దాం" అన్నాడు కవి.

ఇద్దరూ కలిసి వాడి దినచర్య నెలరోజులపాటు అదే పనిగా జాగ్రత్తగా గమనించారు. చివరికి వాడు కచ్చితంగా వ్యర్థజీవి అనే నిర్ణయానికి వచ్చేశారు.

కవి వాడి కవిత ఒకటి రాయడం మొదలెట్టాడు–

"ఒక చేతిలో
కాగితాల దొంతరలతో
లోకాన్ని తూస్తాడు
ఒక చేతిలో
ఆకలి మంటలతో
బతుక్కి హారతిస్తాడు
పొట్ట గడవడం తప్ప
వేరేదీ తెలియనివాడు
తనకు తాను తప్ప
వేరెవ్వరూ లేనివాడు
వాడి జీవితం
ఒక ఎండిపోయిన బావి
వాడొక వ్యర్థజీవి!"

–అంతకు మించి కవిత్వం ముందుకు సాగలేదు. అతని కా కవిత ఎందుకో నచ్చలేదు. ఎక్కడో, ఏదో అడ్డు తగిలింది. తను రాసిన కవితలో తనకే ఏదో అస్పష్టత ఉందనిపించింది. అదేమిటో అతనికే అర్థం కాలేదు.

అలా జుట్టు పీక్కుంటుండగానే రాజకీయవేత్త చక్కా వచ్చాడు.

"ఇది విన్నావా? మన వ్యర్థజీవి ఆస్పత్రిలో పడ్డాడు."

'ఏవైంది?" అడిగాడు కవి.

"ఏమవుతుందీ, ఊళ్లో అందరికీ అవుతున్నదే అతిసారం."

"అయ్యో పాపం!"

"ఇది విను, ఒక ఆశ్చర్యకరమైన విశేషం జరిగింది."

"ఏమిటది?"

"తిరుమలయ్యకు మనం ఎవరూ లేరనుకున్నామా?"

"అవును."

"ఇప్పుడు ఊళ్ళోని పేదపిల్లలంతా ఒకటై పెద్దాసుపత్రిలో అతనికి వైద్యం చేయిస్తున్నారు. ఏ రాజకీయ నాయకుడు ఆస్పత్రిపాలైనా అంతమంది రారనుకుంటాను."

ఈ వార్త కవికి నిజంగా ఆశ్చర్యం కలిగించింది.

"ఈ విషయం నీకెలా తెలుసు?"

"భలేవాడివే! వాడి వెనక డిటెక్టివ్‌లా నన్ను తగిలించిన వాడివి నువ్వు కాదూ?"

కవి ఆలోచనలో పడ్డాడు.

"పాత పత్రికలమ్ముకునే వాడికోసం అంతమంది ఎలా వస్తారో? నువ్వు చెప్పేది నాకు నమ్మబుద్ధి కావడం లేదు."

"మొదట నేనూ నమ్మలేదు. నువ్వక్కడికి వచ్చి చూస్తే తెలుస్తుంది."

రాజకీయం, అభ్యుదయం రెండూ పెద్దాసుపత్రికి వెళ్ళాయి.

"బాప్‌రే! నువ్వు చెప్పింది నిజమే సుమా! ఎంతమంది పిల్లలు! ఎక్కడెక్కడివాళ్ళంతా వచ్చేశారు," అన్నాడు కవి.

ఇద్దరూ వార్డులోకి వెళ్ళారు.

తిరుమలయ్య బాగా నీరసంగా ఉన్నాడు. అయితే అతిసారం నుంచి మాత్రం కోలుకున్నాడు.

"తమరొచ్చారా బాబూ! అయ్యో కూర్చోమంటానికి కుర్చీ కూడా లేదు."

"ఫర్వాలేదు తిరుమలయ్యా! ఒక మాట చెప్పు. ఈ పిల్లలంతా ఎవరు?" అడిగాడు కవి.

"అంతా మా పిల్లలే బాబూ!"

"ఏమిటి? ఇంతమందా?!"

"అవును బాబూ! వీళ్ళేగా నాకున్నది!"

"మాకు సరిగ్గా అర్థం కాలేదు. ఇంతమంది పిల్లలు నీకోసం ఎందుకొచ్చారు?"

"అదేముంది బాబూ! పాత పత్రికలు దొరికే చోట కొందరికి అక్కర్లేని స్కూలు పుస్తకాలు కూడా నాకు దొరుకుతుంటాయి. ఏవైనా అమ్ముతాను గానీ అయ్యి మాత్రం అమ్మను బాబూ. ఇట్లాంటి బీద పిల్లాళ్లందరికీ పంచేస్తాను."

రాజకీయం, అభ్యుదయం ఒకరి మొహం ఒకరు చూసుకున్నారు.

తిరుమలయ్య తన ధోరణిలో తాను చెప్పుకుంటూ పోతున్నాడు.

"చిన్నప్పుడు చదువుకోవాలని నాకు చాలా ఇదిగా ఉండేది బాబూ. చదివించే వాళ్లెవరూ లేకపోయారు. స్కూలు కిటికీల దగ్గర నిలబడి దొంగచాటుగా పాఠాలు వినేవాణ్ణి. అంతా నన్ను 'దొంగ' అనేవారు. అప్పట్నుంచి మనుషులంటే నాకు చాలా భయం బాబూ! ఆ రోజు దొంగచాటుగా విన్న ఆ పాఠాలే కద బాబూ, ఈ రోజు ఈ మాత్రం అక్షరజ్ఞానం నాకబ్బడానికి కారణం! నాకు పనికిరాని పత్రికలన్నీ అమ్మేస్తాను. పనికొచ్చేవన్నీ చదువుతాను. మిగతా మంచి పత్రికలు ఈ పిల్లలకు పంచి పెట్టేస్తాను. వీళ్ళు కూడా నాకు లేకపోతే ఈ పాడు లోకంలో నేనేమైపోయి ఉండేవాణ్ణి బాబూ?"

తిరుమలయ్య ఇంకా ఏదో చెబుతున్నాడు.

కవి వినడం మానేశాడు.

తను గొప్పవాళ్ళని అనుకుంటున్న వారెవరైనా ఇంత నిస్వార్థపూరిత సేవ చేస్తున్నారా?

నెమ్మదిగా అతను జేబులోంచి తను రాసిన కవిత తీసి చింపేశాడు.

లోకంలో ఏ ప్రాణీ వ్యర్థజీవి కాదు!

ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, ఫిబ్రవరి 1995